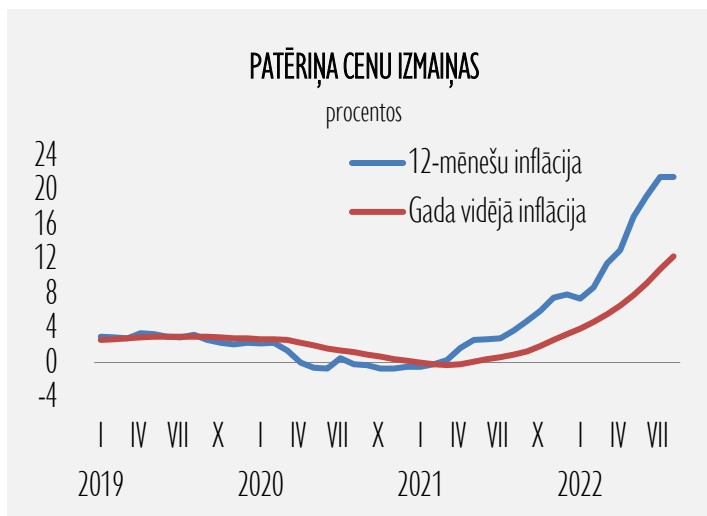

Par patēriņa cenām 2022.gada augustā

Patēriņa cenu pieaugums stabilizējās

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2022.gada augustā, salīdzinot ar jūliju, patēriņa cenu līmenis pieauga par 0,4%. Precēm tas pieauga par 0,3%, bet pakalpojumiem – par 0,6 procentiem.

Augusta mēnesim ir raksturīgs cenu samazinājums, kas saistīts ar sezonāliem faktoriem. Otro gadu pēc kārtas augustā novērots cenu kāpums, kas nav raksturīgs šim mēnesim. Šī gada augustā cenu kāpumu galvenokārt veicināja cenu pieaugums elektroenerģijai un šim mēnesim neraksturīgs cenu kāpums pārtikas produktiem.

Lielākā palielinošā ietekme augustā bija cenu pieaugumam ar mājokli saistītiem energoresursiem. Straujākais cenu kāpums bija vērojams elektroenerģijai – par 17,5%, ko ietekmēja dabasgāzes cenu pieaugums pasaulē, nelabvēlīgie laika apstākļi elektroenerģijas ieguvei Eiropā un elektroenerģijas pārvades sistēmas šķērsgrīzumu jaudas ierobežojumi starp Igauniju un Latviju remontdarbu dēļ, kas līdz ar to strauji paaugstināja elektroenerģijas cenu biržā. Cena pieauga arī siltumenerģijai par 3,7% un cietajam kurināmajam – par 3,2%. Savukārt samazinoša ietekme augustā bija cenu kritumam dabasgāzei par 19,6%, ko noteica ieviestie pasākumi energoresursu cenu pieauguma samazināšanai valsts atbalsta ietvaros, kas būs spēkā no šī gada 1.jūlija līdz nākamā gada 30.aprīlim. Cenu kāpums ar mājokli saistītiem energoresursiem kopā kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,6 procentpunktiem.

Augustā turpināja pieaugt cenas pārtikai. Tomēr cenu kāpums pēdējos mēnešos kļūst arvien mērenāks. Latvijā pārtikas produktu cenas pieauga par 0,9% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam maizei un graudaugiem, piena produktiem, svaigiem augļiem, cukuram un citiem saldumiem, kā arī cenu kritumam svaigiem dārzeņiem un kartupeļiem. Jāatzīmē, ka pārtikas produktu cenas pasaulē samazinās jau piekto mēnesi pēc kārtas. Augustā vidēji mēneša laikā pasaules pārtikas cenas samazinājās mērenāk nekā jūlijā – par 1,9%, tomēr, salīdzinot ar iepriekšējā gada augustu, tās bija par 7,9% augstākas. Cenas mēreni samazinājās visās galvenajās pārtikas produktu grupās. Straujākais cenu kritums bija vērojams augu eļļām un cukuram, abiem cenu indeksiem samazinoties zem to iepriekšējā gada līmeņa. Cenu kritumu augu eļļām galvenokārt turpināja veicināt pieaugošā eksporta pieejamība no Indonēzijas un izlaide Dienvidaustrumāzijā, kā arī piegāžu atsākšana no Ukrainas jūras ostām, bet cukuram augusta cenu kritumu galvenokārt izraisīja eksporta apjoma palielināšanās Indijā un zemākas etanola cenas Brazīlijā, kas radīja cerības uz lielāku cukurniedru izmantošanu cukura ražošanā. Piena produktu cenas samazinājās otro mēnesi pēc kārtas, tomēr joprojām bija par 23,5% augstākas nekā pirms gada. Cenas samazinājās sviestam un piena pulverim mērenāka pasaules importa pieprasījuma un gaidu par piegāžu pieaugumu no Jaunzēlandes jaunajā ražošanas sezonā dēļ, bet siera cena pieauga jau desmito mēnesi pēc kārtas, ko noteica stabils importa pieprasījums un spēcīgi iekšējie pārdošanas apjomi, īpaši Eiropas tūrisma galamērķos. Arī gaļai cenas samazinājās otro mēnesi pēc kārtas, bet bija par 8,2% augstākas nekā pirms gada. Gaļai cenu kritumu augustā noteica vājāks pieprasījums un nedaudz paaugstinātās globālās eksporta iespējas. Vismērenākais augustā bija cenu kritums graudaugiem, ko turpināja ietekmēt sezonālā pieejamība un Melnās jūras ostu atbloķēšana Ukrainā. Tomēr kviešu cenas pasaulē joprojām bija par 11% augstākas nekā pagājušā gada augustā.

Pakalpojumiem cenas augustā pieauga par 0,6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Lielākā palielinošā ietekme bija vērojama cenu kāpumam ēdināšanas pakalpojumiem, atpūtas un kultūras pakalpojumiem un ambulatorajiem pakalpojumiem.

Lielākā samazinošā ietekme augustā bija cenu kritumam degvielai, kas Latvijā bija vērojams otro mēnesi pēc kārtas. Augustā cenas degvielai samazinājās straujāk kā jūlijā – par 6,8% un kopējo patēriņa cenu līmeni samazināja par 0,5 procentpunktiem. Tomēr cena degvielai joprojām saglabājas augsta, ko ietekmē augstās pasaules naftas cenas, bet jāatzīmē, ka kopš jūnija vidus pasaules naftas cenas samazinās – jūlijā mēneša laikā vidēji tās saruka par 10%, augustā – par 7,4%, augusta vidū pat Brent naftas cenai noslīdot līdz 92 USD par barelu, kas bija zemākā cena kopš aprīļa un ko galvenokārt sekmēja bažas par naftas pieprasījuma kritumu saistībā ar iespējamu ekonomikas recesiju pēc centrālo banku lēmumiem pacelt procentlikmes, lai cīnītos pret inflācijas pieaugumu, kā arī cerības atdzīvināt Irānas kodolpaktu, kas veicinātu Irānas naftas atgriešanos tirgos, un naftas ieguves apmēra pieaugums Lībijā. Pasaules naftas cenas turpina sarukt arī septembra pirmajās nedēļās, sasniedzot 88 ASV dolārus par barelu, kas ir pēdējo septiņu mēnešu zemākais līmenis.

2022.gada augustā, salīdzinot ar iepriekšējā gada augustu, patēriņa cenas pieauga par 21,5%. Gada vidējā inflācija bija 12,3 procenti.

Sagaidāms, ka tuvākajos mēnešos cenu izmaiņas turpinās pārsniegt sezonālo svārstību līmeni, tomēr kopumā cenu kāpums varētu vairs nebūt tik straujš kā bija vērojams iepriekšējos mēnešos. Paredzams, ka 2022. gadā kopumā vidējā gada inflācija varētu sasniegt 16,5 procentus. 2022.gada beigās - 2023.gadā, situācijai pakāpeniski stabilizējoties, inflācijas tempi sāks mazināties.